

vil tage de 10 Tdr. geometrisk Maal under nærmere Overvejelse, thi jeg tror ikke, det vil passe rundt omkring i Landet. Under „i“ hedder det: at naar Kommunen har faaet denne Jord i Hænde, skal den se at bortfælgge eller bortleje den, eller selv drive den paa en eller anden Façon, og faa ud af den, hvad man kan, og den Kommission, der er nedsat, kan, hvis det trækker i Langdrag for Kommunen med at faa Jorden afhændet, paalægge Kommunen, at afsæbe Jorden igen til Staten mod saadanne Uddrag i Kommunens Gæld, som Kommissionen bestemmer. Det finder jeg heller ikke rigtig, at Kommissionen kan bestemme, hvilke Uddrag i Kommunens Gæld, der skal gøres. Jeg er bange for, at det i det hele taget vil i mange Tilfælde komme til at gaa ud over Kommunerne. Om det i det hele taget er heldigt, naar man skal til at tage Jorden fra Præstegaarden, at indstøde Kommunerne som Medlem, ved jeg ikke; det kan være, det er heldigt, og jeg er ikke i Stand til at paapege nogen bedre Vej at gaa (Hør!). Nej, det er jeg ikke i Stand til; men at der ikke skalde kunne findes en bedre Vej, det er jeg ikke sikker paa, naar det Forhold bliver alvorligt undersøgt og rigtig gennemarbejdet. For Sagen er, at dette jo er noget nyt, og derfor er det ikke mærkeligt, at jeg ikke kan finde nogen bedre Vej; men jeg fremhæver denne Tvivl, der kan være om, hvorvidt dette er den rette Vej, for det kan let føre til, at Kommunerne kunne blive meget bebyrdede med disse Jorder. Det er jo nemlig ikke saaledes omkring i Landet, at der er overordentlig Rist om at faa Jord, og det kan være, at der kun er temmelig ringe Rist om Jorden, dersom man tænkte sig denne Lov træde i Kraft, og der pludselig vilde blive udbudt flere tusinde — 4—5000 Tdr. Hartkorn — til Salg eller til Leje, og det kunde nok være, at Kommunerne faa Tab og ville blive misfornøjede ved den Mængde, de have af al den Jord. Jeg er som sagt ikke sikker paa, at det er den absolut sikre Vej at gaa, at styde Kommunerne ind; thi skal der bæres Tab, saa er det dog rigtigere at Staten bærer det, end at de enkelte Byrder væltes over paa Kommunerne.

Jeg er enig med de ærede Forslagsstillere i, at det er gavnligt, at den Jord, som nu ligger ved Præstegaardene, bliver paalagt saadanne Baand som det, der her er foreslaaet i Lovforslaget, at den nemlig ikke kan lægges sammen med anden Ejendom. Jeg tror nok, at det er heldigt for et Land, at Jorden ikke løber sammen paa enkelte Hænder, og jeg tror nok, at det er den Vej, vi efterhaanden skulle arbejde hen til: at flere

og flere Arbejdere og Smaafolk selv kunne faa Jord at dyrke; men Spørgsmaalet er ikke saadan at løbe til og løse i en Haandvending ved at tage flere Tusinde Tønder Hartkorn og kaste ud til Kommunerne og saa sige: værsgo; paa den Maade kan man ikke i Hurtighed løse den Slags Spørgsmaal. Paa den Maade søgte man at løse Alderdomsspørgsmaalet ved at kaste det ud til Kommunerne; men man har haft megen Uvilje trindt omkring i Kommunerne ved den Maade at løse det paa. Naa! det er jo gjort; men jeg vil meget bede om, at man tager denne Sag nøje under Overvejelse, om det er rigtig, og om der ikke er en bedre Vej at finde, naar man vil have Jorden skiftet ud til Smaafolk, end den, som her er foreslaaet.

Endelig kommer jeg til, hvad jeg mener at Nutiden ogsaa maa fordr af et Forslag om Præstelønninger, og det er Forholdet til Valgmenigheder. I Treferne og Halvferderne kunde man unblade det, men det tror jeg ikke, man kan unblade at tage Hensyn til nu; jeg tror ikke, man kan vedblive at behandle Spørgsmaalet om Præstelønninger, og saa styde Spørgsmaalet om Forholdet til Valgmenighederne ganske til Side. Berg sagde, da han indbragte Forslaget forrige Aar, at han mente, det var noget, som det var naturligt og rimeligt at tage Hensyn til, og han mente, det var rigtig at stille sig der omtrent paa lignende Maade, som Venstre hidtil har stillet sig til Skoleforslaget, nemlig ligesom vi der have sagt, at Skolepengene bør følge Børnene fra Statskolen hen i Frikskolen, saaledes burde man ogsaa ligesom lade en Del af Præstelønningerne blive flydende og lade dem følge med til Valgmenighedspræsterne. Jeg tror ikke, det er rigtig at lade være at tage Hensyn til Tidens Krav i den Retning, og jeg beder derfor om, at der ogsaa maa blive taget Hensyn til Valgmenighederne, naar Lovforslaget bliver forhandlet, og inden det faar den Form, der skal gælde som Udtryk for Folketingets Stilling til dette Spørgsmaal.

Dermed kan jeg slutte, idet jeg dog maa anbefale, at man holder bægge Forslag sammen, og at man ikke lader Lønningsforslaget komme igennem og saa lader Forslaget om Besættelsen af Præsteembederne blive tilbage. Det er jo nemlig sikkert nok, at man kan gøre det saa meget lettere paa den Maade, men man kan mene om det Baand, der efter den nuværende Lønningsmaade er imellem Præsterne og Menighederne, som man vil, saa er det dog sikkert nok, at naar man gaar hen og gør Præsterne statslønne, saa at de saa deres Løn ud af Statskassen, og